

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Franciščanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po 2 Din od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Novi disciplinarni predpisi — z ozirom na učiteljstvo.

Zakon o civilnih državnih uradnikih prinaša tudi povsem nove disciplinarne predpise, ki se jim najbrže vsaj za prvi hip ne bo moglo izogniti tudi učiteljstvo.

Ti disciplinarni predpisi so zelo strogi, da ne rečemo mestoma drakonični, na drugi strani je pa disciplinarno postopanje zelo komplicirano, zvezano z velikim novim aparatom in s stroški — ki naj bi padali na državo, v več slučajih pa celo na ubogega državnega uradnika. Člen 170. daje sicer še možnost, da bi bilo tudi za učiteljstvo predpisano s šolskim zakonom posebno postopanje, toda za temelj bodo sigurno služili disciplinarni predpisi uradniškega zakona tudi tozadevnim predpisom v specialnih zakonih. Višja šolska oblast se je pri nas postavila zaenkrat na stališče, da je novi postopek že uveljavljen in je na zadnji seji iz tega vzroka stavila disciplinarne točke z dnevnega reda.

Po novem disciplinarnem predpisu so pregreški državnega uradnika dvojni, in sicer: kršitev službene dolžnosti predpisane z zakonom in oškodovanje ugleda svojega stanu. Oboje velja v službi in tudi izven nje.

Če je pregrešek manjši, se smatra samo za nerednost, če je večji, je smatrati za disciplinarni prestop.

Za nerednost se smatra, če ni prekršitev dolžnosti ali oškodba stanovskega ugleda prekoračila obsega navadne nerednosti ali če ni ponovna.

Za disciplinarni pregrešek se smatra: opijanje, pijančevanje, potepanje, kvartanje, lahkomišno zadovoljevanje, osorno in nedostojno postopanje s podrejenimi in strankami, zloraba oblasti proti nižjim, malomarnost in nerednost v prihajanju na službo, neposlušnost proti naredbam oblasti, zlohotno ogovarjanje postopanja ali naredb v pisarni ali v priročni nižjih, napravljanje zmede, prepira, nesložnosti s tovariši v službi, opravljanje kateregakoli obrata, trgovskega in industrijskega pod svojim ali tujim imenom, kakor tudi izvrševanje odvetniških poslov, izdajanje uradne tajnosti.

Obsodbo in kazen izreče: zoper nerednost neposredni starejšina ali starejšina vsakega višjega urada, zoper disciplinarni pregrešek pa disciplinarno sodišče, ki je upravno sodišče ali državni svet.

Pri prosvetni upravi je neposredni starejšina v večini slučajev šolski voditelj, starejšina višjega urada pa okrajni šolski nadzornik itd. Prepričani smo, da se bo glede pristojnosti izrekanja kazni za nerednost vnela zopet ista debata, kakor pri podeljevanju kvalifikacije s strani šolskih voditeljev. Vprašanje je tudi, če je zdravo stališče, da izreka šolski voditelj denarne kazni nad podrejenim učiteljstvom. Tudi ni zdrav princip odločevanje glede denarnih kazni samo s strani ene osebe in bi bila zelo na mestu upeljava od obeh strank izbrana disciplinarna komisija pri okrajnih šolskih svetih, ki bi odločala o denarni kazni tudi za nerednost.

Kazni so: Za nerednost opomin in denarna kazen, ki pa ne sme presežati 10% uslužbenčeve osnovne in položajne mesečne plače; za disciplinarne pregreške: ukor, zmanjšanje plače za 20% (največ do enega leta), upokojeitev brez zmanjšanja pokojnine, upokojeitev z zmanjšanjem pokojnine za 20% (največ za 10 let), odpustitev iz službe, z izgubo pokojnine.

Posledice kazni: Kazen za nerednost se ne vpiše v službeni list, sporoči se pa komisiji za oceno in vsem višjim uradom. Disciplinarne kazni imajo za posledico ukinitve napredovanja v višjo stopnjo plače in stanarine, najmanj za eno leto, največ za tri leta.

Zasliševanje: Preden se uslužbenec ne zasliši, se ne sme izreči kazen. Odločba se mu mora priobčiti pisмено. Nerednost zastari čez leto dni.

Pritožba: Pritožba zoper kazen za nerednost in tudi za disciplinarne kazni je dopustna in jo ureja zakon.

O disciplinarnem postopanju, ki se povsem razlikuje od dosedanjega postopanja pri nas, izpregovorimo posebej.

—k.

Iz seje višjega šolskega sveta.

V četrtek, dne 20. septembra 1923 se je vršila seja višjega šolskega sveta. Predsednik g. dr. Beuk je otvoril sejo in ugotovil sklepčnost. Zapisnik zadnje seje

se je na predlog podpredsednika višjega šolskega sveta g. Franca Skulja in gosp. stolnega dekana Nadraba odobril. Za zapisničarja današnje seje je imenoval g.

prof. Lovšeta in g. ravnatelja Jelenca. Nato je poročal g. predsednik o najvažnejših zadevah in vlogah, ki so se rešile od zadnje seje. Potem je poročal nadzornik za srednje in meščanske šole g. dr. Poljanec o sedanjem stanju nekaterih meščanskih šol in o spremembah učnega osebja, ki so se izvršile v zadnjem času. Na predlog poročevalca o upravnih zadevah g. dr. St. Majcna je sklenil višji šolski svet, da se I. dekliška meščanska šola v Mariboru preosnuje v slovensko meščansko šolo z nemškimi vzporednicami. V splošnem svojem poročilu je omenil nadzornik za osnovne šole gosp. Gangl, da manjka na šolah njegovega področja 20 učnih oseb. Na nekaterih šolah so se morali razredi skrajšati. V Prekmurju bi bilo treba ustanoviti 20 novih vzporednic. Imenovanja: Za nadučitelje so bili imenovani: Anton Gaberc v Iza-kovcih, Avgust Minkuš v Bogojini, Karel Čepregi v Martjancih, Ivan Benkovič v Dokleževju, Janez Sömen v Gor. Lakošu, Leon Cepuder v Melincih, Avgust Požegar v Gederovcih, Dragotin Čizek v Dolgi vasi, Maksimir Rozman v Strugah, Anton Arrigler v Skaručni, Josip Terpin v Vodicah, Arnold Kreps v Odrancih, Ivan Titan v Kupšincih, Josip Džuban v Križevcih, Aleksander Nežima v Gančanih, Ludovik Tomori v Gor. Lendavi, Štefan Kolarš v Serdici, Matija Zver v Kuzdoblani, Blaž Filo v Markovcih, Vin-ko Požar v Šmartnem v Rožni dolini, Drago Vidmar pri Sv. Jedrti, učno mesto na tej šoli se vnovič razpiše; Franc Mar-tinc v Št. Janžu na Dravskem polju, Si-mon Gerbler na Ptujski gori, Zmagoslav Bergant na Blanci. Za učitelje oziroma učiteljice so bili imenovani: Izidor Koch v Zgornji Šiški, Arpad Benkovič v Bogojni, eno učno mesto na tej šoli se vnovič razpiše; Ladislav Benkovič v Ivancih, Karel Berdon v Pečarovcih, Josip Čuček v Brezovcih, Marija Cepudrova v Melin-cih, Ambrož Rusjan v Satahovcih, Štefan Peredoš v Tešanovcih, Fianz Rejec in Marija Čuček v Novi cerkvi, Ferdinand

Podržaj v Henini, Marija Jenkova v Hrastrniku na dekliški šoli; Marija Mavri-nova pri Sv. Lenartu nad Laškim, nad-učiteljsko mesto na tej šoli se vnovič raz-piše; Angela Stranjškova v Jarenini, Zofija Gabrijelčič - Praprotnikova — 3 učna mesta na tej šoli se vnovič razpi-šejo; Stanko Vičič in Hinko Klenovšek pri Sv. Vidu niže Ptuja. Stalno katehet-sko mesto na osnovni šoli v Kočevju je dobil Vinko Lavrič, dosedaj kaplan v Ribnici. Oddaja nadučiteljske službe na deški osnovni šoli v Hrastrniku, oddaja službe za enega učitelja in za dve učite-ljici v Dolenjem Logatcu, nadučiteljske službe v Gomilici in oddaja službe učite-ljice ženskih ročnih del na Polzeli se od-stavi z dnevnega reda. Enako se odstavi z dnevnega reda oddaja učiteljskih služb v Tišini, Dolgi vasi, Lipovcih, nadučitelj-ske v Dobrovniku in Puconcih, učiteljske v Čentibi, nadučiteljske v Sv. Jurju, v Turnišču in Krogu. Vnovič se razpišejo učna mesta v Nemški loki, Gederovcih, Podčetrtku, Razvanju, nadučiteljsko me-sto pri Sv. Barbari v Halozah. Višji šol-ski nadzornik za osnovne šole gosp. Fr. Gabršek je poročal o nemških vzpored-nicah na osnovnih šolah po nekaterih mestih in v obmejnih krajih. Sprejeli so se tozadevni predlogi. Na predlog istega poročevalca se je sistemizirala služba za nadučiteljico na dekliški osnovni šoli v Hrastrniku. Začasno se je to mesto podeli-lo ondotni učiteljici Lundrovi. Petnajst disciplinarnih zadev, preiskav in ovadb se odstavi z dnevnega reda, ker discipli-narne zadeve ne spadajo več v področje višjega šolskega sveta, temveč bo v smi-slu določil uradniške pragmatike razprav-ljalo o njih upravno sodišče. Nato se iz-ključi krajevno neki učenec VII. razreda na I. državni gimnaziji v Ljubljani. Sled-njič pridejo v razpravo samostojni pred-logi podpredsednika višjega šolskega sveta učitelja Fr. Skulja. Tičejo se obmej-nega šolskega učiteljstva in uradništva, ki službujejo v teh krajih. Nato zaključ-i predsednik sejo.

O usposobljenostnem izpitu.

Prepričan sem, da govorim v imenu mnogih tovarišev, ako razpravljam na kratko o usposobljenostnem izpitu. »Usposobljenostni izpit«, to sta besedi, ki ju premišljuje in s skrbjo izgovarja učitelj približno v drugem letu svojega službo-vanja. Izpit je izpit. Marsikateri poklic zahteva izpitov in hočeš, nočeš, moraš ga napraviti. Če si se nanj pripravil in če nimaš kake smole, ga napraviš, pa Bog — oddahneš si!

Ne mislim s strokovnjaškimi dokazi razmotrivati o potrebnosti ali nepotrebnosti usposobljenostnega izpita. Ne čutim se niti reformatorja in zato ne prihajam na dan s kakimi načrti. O njem imam pač svoje mnenje. Zato vprašujem: Ali ta iz-pit zasluži svoje ime, ali je izpit v taki obliki potreben? Ali učitelj, ki se na ta izpit pripravi in ga položi s povoljnim uspehom, s tem kaj pridobi? Mislim, nič drugega kakor to, da lahko reče: Prestal

LISTEK.

Vitiski na izletih in pri ogledovanju znamenitosti ob priliki kongresa UJU v Ljubljani.

IZLET NA TRIGLAV OD 8. DO 13. AVGUSTA 1923.

Na postaji Jesenice! Od vsega mogočnega števila učiteljev - izletnikov iz vseh pokrajin naše širne države, ki so si postavili kot cilj svojega potovanja v Slovenijo, ogledati si bisere Slovenije čarobni Bled in romantični Bohinj, se od-deli malo število podjetnejših tovarišev in tovarišic z namenom, obiskati sivega očanca in mu izročiti pozdrave vseh onih, ki so ga občudovali samo skozi železniška okna. V tej pestri družbi si opazil to-varišice in tovariše iz ravne in prostrane Hrvaške, iz brdovite Srbije in celo iz daljnih črnogorskih grebenov se nam je pridružil resni Črnogorec, z mogočno okovano palico v roki. — Se en pozdrav našim tovarišem Blejčanom in že se po-mikamo urno proti Mojstrani, kjer izstopi-mo. Kmalu smo v dolini Vrata in tu nas objame vsa divota planinskih dolin, ki se kaže v najbujnejšem rastlinstvu in pe-strosti slik.

Peričnik! Mogočno, divje pozdravlja mogočni slap obiskovalce iz daljnega ju-ga, hoteč s tem pokazati vso svojo gi-gantsko moč in energijo, a obenem tudi svojo lepoto in krasoto, ki naj jo razne-sejo izletniki po vsej domovini in tudi preko njenih mej. Po daljšem odmoru se napotimo dalje in v prvih popoldanskih urah smo v razkošnem Aljaževem domu, kjer nam je bilo postreženo z vsem, kar si je srce pozelelo. V prijetnem kramljanju in občudovanju narave pod severno tri-glavsko steno nam je urno minul popoldan. Pozno na večer so došli za nami še tovariši in tovarišice iz zelene Štajerske, da tudi oni pozdravijo zvestega čuvarja zapadnih meja.

Točno ob 5. uri zjutraj smo se po-slovili od prijetnega gorskega hotela in odšli smo med stene. Že stopamo počasi, enakomerno ob mrzli Bistrici, katero kmalu zapustimo, vedno više in više. V serpentinah se vije pot proti našemu ci-lju. Vsak občuduje med potjo slikovito okolico, ki se z vsakim korakom izpre-minja, nudeč vedno nove slike in vzbujajoč nove občutke. Ko smo prešli nevar-no točko Prag, kjer so tudi naši tovariši iz ravnine krepko in junaško stopali pre-ko prvih klinov, smo se odpočili pri hlad-nem studencu v Severni steni. Naprej nas žene misel na končni cilj, vedno v jutranjem hladu in v senci, a vrh Trigla-

va, Stenar, Škratica in v ozadju Mangart, so žareli v zlatorumenih jutranjih žarkih. Že stopamo urno po obrežnih snežiščih pod vrhom Triglava dalje mimo Zelenega snega in po polure trajajoči hoji se za-blišči mogočno, vabeče Triglavski dom. Točno ob 10. uri smo veseli in zadovoljni stopili v Kredarico. Dan smo preživeli tu. Kramljanje in občudovanje divnega raz-gleda na vse strani je izpolnilo popoldne. Le žalibog, goste, podoče se megle so včasih zakrile vrhove. — Izredno hladen večer nas je kmalu prisilil, da smo odšli spat, saj smo pa tudi hoteli videti solnčni vzhod na vrhu Triglava.

A nismo imeli sreče. Hladna burja je bila vzrok, da nas je vzhajajoče solnce pozdravilo na Malem Triglavu. Nismo se obotavljali in hiteli smo na vrh. Na vrhu smo! Kdo more pač popisati one občut-ke in ona čuvstva, ki človeka navdajajo, ko prvič stopi na najvišjo točko svoje okolice? Nepopisen je pogled na vso oko-lico: visoki vrhovi štrle mogočno proti nebu, divji in razsekani grebeni se vrste slikovito brez vsake ureditve, a vmes ozke dolinice, ki se v daljavi razširijo v mogočne ravnine. Popolnoma nov svet. A človek! Malenkosten atom v primeri s celoto, a vendar tako visoko nad vsemi bitji na zemlji in njihov gospodar. — Te misli, taki občutki so navdajali srca naših tovarišev, ki so prvič z najvišjega

vrha motrili krasno panoramo, ki se jim je odpirala na vse strani. Le daleč proti Benečiji nam so zapirale megle pogled, kot bi nas hotela narava spominjati na žalostno usodo naših rojakov, ki prebi-vajo na njeni zemlji. — Čas je hitel, a to-variši-dolinci se niso mogli ločiti od star-ca, do katerega so porabili toliko ener-gije. Tu na mestu so spoznali, kaj je nam Triglav in kako važno vlogo igra. Se en pogled preko obširnega terena od vriska-joče Gorenjske preko tužnega Korotana in zaslužnjene Julijske Benečije na sivi, kremeniti Kras in podali smo se navzdol preko Malega Triglava v Aleksandrovo koč. Naprej nas vodi ozka gorska steza mimo grebenov proti Hribarici in kmalu smo v dolini triglavskih jezer. Kratek počitek ob toplem prvem jezeru nam je dal novih moči in dalje nas je gnalo srce mimo divnih gorskih jezer, ki so podobna očescem, saj se njih površje izpreminja v vseh mogočih nijansah od svetlosive preko rudeče in zelene v temnmodro. Večer smo preživeli v veselem razpolo-ženju v koči ob jezerih. Še pozno na večer so donele vesele gorske pesmi v tiho naravo, kjer so se razgubljale med posa-mezno stoječimi macesni in skalami proti vrhovom, ki so bili temni in mračni. Le milijoni zvezd so se veselili z nami.

(Dalje prihodnjič.)

sem! Evo izpričevalo usposobljenosti! Rešen sem skrbi!

Mnogo se razpravlja o »okostenelem učiteljsku« z vsemi izpiti, ki se ga drže, mnogo se misli in piše o reformah učiteljske izobrazbe, mnogo se je že sestavilo resolucij v tem smislu, toda nad vsem tem zveni refren naše komode dobe. »Mi pa ostanemo kakor smo bili!«

Jaz pravim: Usposobljenostni izpit v današnji obliki ni nič drugega kakor ponovitev snovi učiteljskega pred izpraševalno komisijo. Treba je n. pr. znati, v katero glagolsko vrsto spada glagol »misliti«, pri kateri toplotni stopnji se živo srebro strdi (ne smeš reči »pri — 40° C, profesor ima drugo knjigo v tej se živo srebro strdi že pri 39° Celzija), izračunati moraš V 2 pri lepopisu moraš vedeti, katera poimenovanja elementov kakšne črke so profesorju bolj všeč. (Dobro je, ako se o takem in enakem informiraš prej pri učiteljskih klubih). Torej kratkoma: Treba je mnogo ponavljati, treba se piliti. Ako si bil pri vojakih, v vojni, v ujetništvu, te imajo že za izkušnega moža. Nastavljen si na deželi, oddahneš si od prestanih naporov. Imaš svoj razred — kopico dece, ki se ji ves posvetiš. Tudi društvo ustanoviš, prirejaš predavanja, vodiš pevski zbor. Iz teh prijetnih skrbi te zdramiš tovariš, ki prihaja od usposobljenostnega izpita: Ti, uči se in ponavljaj! In nadaljuje: Veš, eden, ki je bil pred menoj, je rekel, da ima zvonček pet prašnikov... Tovariš se veseli, da je zlezel, a ti glej, da se pripraviš temeljito. No, če bi ti bilo treba samo malo ponoviti — toda od mature je minilo sedem let. Ti si med tem časom prehodil Evropo in Azijo in nisi nič mislil, kakšno formulo ima na pr. solitna kislina. Pusti vse, vzemi knjigo in uči se od kraja!

Poleg vsega tega vsebuje usposobljenostni izpit tudi nastop v enem razredu katerekoli osnovne šole. Dobiš temo. Ako misliš, da je sam ne izpelješ, greš h kolegu. Ta ti pomaga sestaviti nastop, ki ga napišeš in — če se ti ne zdi preneumno — naučiš se na pamet. Toda pazi! Profesor N. N. zahteva tako in tako.

Učitelj, hoteč izpolniti vse pogoje takega usposobljenostnega izpita, se mi zdi kakor študentek, ki se mu tresejo hlačice pred strogim profesorjem. Kaj pomaga govoriti o vzgoji osebnosti in značaja v osnovni šoli, ko pa obojega po višjih ukrepih niti učitelj sam ne more imeti.

Moje prepričanje je: Iz formul ne bodo zrastle voditelji naroda!

Usposobljenostni izpit je v zvezi z vprašanjem o reformi izobrazbe učiteljskega naraščaja. Ali in v kakšni obliki bo obstojal ta izpit še zanaprej, je stvar bodočih anket — eno pa stoji: Usposobljenostni izpiti, kakor se vršijo sedaj, niso nikaki usposobljenostni izpiti. Ali je učitelj usposobljen ali ne, ne more dognati na tak naiven način še tako učena izpraševalna komisija. Usposobljenosti ne potrjuje hiter in točen odgovor, recimo iz kemije, niti je ne zanika, ako je bil odgovor nezadosten. — Veliko bolj spada ocenjevanje o usposobljenosti v področje šolskega nadzornika, ki vidi učitelja pri njegovem delu v šoli in izven šole in misli, da bi zadostovala dobra kvalifikacija, ki jo prejme učitelj po dveh letih službovanja popolnoma in ne bilo bi treba formalizirati z usposobljenostnim izpitom. Ali ni smešno in obenem žalostno, da izpraševalna komisija včasih zametuje ocenjevalno delo nadzornikovo. Zgodil so se slučajji, da so bili učitelji z dobro kvalifikacijo pri usposobljenostnem izpitu reprobirani. Poleg gmotnih neprilic še moralno plačilo v obliki take nezaupnice. Človeka mine veselje.

Ni čudno, ako učitelj z znanim Cankarjevim junakom izprašuje: »Ali sem ali nisem?« Jaz bi odgovoril na to vprašanje: Če sem, bom pač z nasmehom nadaljeval svojo pot mimo vsega takega in enakega, kar sem poprej opisal in me ovira pri mojem stremljenju ter bom v sebi nosil zavest, da ravnam prav. Tudi drugim bom pokazal svoje prepričanje. Če nisem, bom pač »uvaževal praktične razmere« in uslužno kimal z glavo, kadar bo potreba.

Pavle Somrak.

Vestnik meščanskih šol.

RAZSTAVA NA DEŠKI MEŠČANSKI ŠOLI V MARIBORU.

(D dalje.)

V naslednjih delih si videl, kako izpopolnjuje in pojasnjuje risanje druge predmete. Preprosta ščica pojasnjuje mnogokrat boljše, kakor dolgovrstno popisovanje. Na drugi strani se lahko vsakdo prepriča s pomočjo risbe ali učenec snov zadostno in pravilno pojmuje. Je pa tudi izvrstno mnemotehnično sredstvo;

kar si se naučil, pozneje nariše, tega ne pozabiš kmalu.

Razstavljena je bila cela vrsta domačih in šolskih zvezkov iz prirodoznanstva, prirodoznanstva in zemljepisja. Povsod si videl, kako spretno se uporablja risanje — kot jezik. Ako si pregledal le par zvezkov, si videl, kako si vsakdo pomaga. Slabši risarji so si pomagali s preprostimi ščicami, med tem, ko so bile slike boljše dovršene, da nisi vedel, ali so risane ali tiskane. Posebno zanimanje so vzbujali zvezki iz zemljepisja, nekateri so bili podobni samim atlantom, kakor tudi zemljepisne karte, izvršene v dveh in več barvah. Zanimive so bile dalje domače naloge iz fizike. Razstavljene so bile tudi domače in šolske spisovne in računске naloge.

Najlepši oddelek so bila, brez dvoma, deška ročna dela. Mnogo se piše in govori o teh pri nas, posebno odkar so vpeljana na naših osnovnih in meščanskih šolah. Mislim pa, da ga ni zavoda, kjer bi se delalo toliko praktično, kakor na tej šoli. Največ zaslug ima g. ravnatelj Humek, ki je strokovnjak na tem polju. Delal je sam po več mesecev o počitnicah pri raznih mojstrih: knjigovezu, mizarju, strugarju itd., da se je sam priučil praktičnemu delu, zato so vsa dela lepo in solidno izdelana in uporabljiva, ne pa kakor sem videl na neki drugi šoli, kjer so bili izdelki le igračke.

Ciril Hočevar.

(D dalje prihodnjič.)

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

—t Kmetijsko - nadaljevalni tečaji in mladinski klubi po deželi. Kmetijska mladina je pri nas za svoj stanovski napredek zaradi tega tako malo zavzeta, ker jo k temu nihče ne navaža in ne vnema. Ali ni škoda, da je toliko naše mladine v starosti od 14. leta naprej prepuščene sama sebi? Ako bi se jo vsaj tako daleč privedlo, da bi se začela zanimati za strokovno berilo, da bi spoznavala našega »Kmetovalca« in ga začela z zanimanjem čitati! Že to bi bilo veliko vredno! Danes se pa naša mladina ne zmeni ne za strokovno čtivo, ne za kmetijski pouk, ki se prireja po deželi. To so žalostni pojavi, ki jih opazujemo povsod in katerim bi se lahko odpomogli. Koliko koristne pobude bi v tem pogledu lahko izšlo od ljudskega učitelja, četudi ni mojster-strokovnjak! Koliko hvaležnega udejstvovanja ga tukaj čaka! Saj se da za stanovsko vzgojo kmetijskega naraščaja mnogo storiti tudi brez posebne kmetijsko-strokovne izobrazbe učitelja. Saj ni res, da bi moral biti učitelj na tem polju popolnovečak. Kaj takega je sploh težko zahtevati! In navsezadnje gre v tem slučaju predvsem in bolj za stanovsko vzgojo kakor pa za strokovni pouk, ki ga ljudski učitelj sploh težko podaja. Če manjka učitelju kmetijsko-strokovnih sposobnosti, naj si pomaga s splošno izobraževalnim in prirodoznanskim delom in poukom, ki je danes kmetovalcu ravno tako potreben. Naj dela, kar more in kar se od njega lahko pričakuje! Za vpeljavo kmetijsko-nadaljevalnih tečajev zadostuje izobrazba, ki jo dobi učitelj na tistih kmetijskih tečajih, ki se prireajo za učitelje na kmetijskih šolah. Seveda je treba, da se je učitelj že prej zanimal in prej bavil s kmetijstvom oziroma s šolskim vrtnarstvom, in da je prišel tudi s pravim namenom v tečaj. Do danes je absolviralo kmetijske tečaje že do 150 učiteljev. Pri tolikem številu bi bilo lahko tudi pri nas nekoliko več dela in uspeha! Manjka pa drugih pogojev. Žal, da so ti uspehi tako redki (n. pr. tečaja v Orlovski in Št. Gotardu). Kjer ni mogoče prodreti s kmetijsko-nadaljevalnimi tečaji, tam naj se skušajo snovati saj mladinski kmetijski klubi, s katerimi se da v vzgojnem oziru veliko dobrega doseči. Treba le nekoliko več idealizma in zanimanja na strani poklicanih činiteljev. V krajih, kjer delujejo okrajni ekonomski, bi ti lahko pomagali pri kmetijsko-nadaljevalnih tečajih kakor tudi pri kmetijsko-strokovnih organizacijah. Treba le, da se lotimo dela!

Vizor.

—t Program in uredba državne kmetijske šole na Grmu v Novem mestu. Samozaložba. Ravnatelj B. Skalicky, kmet. svetnik. Ob priliki proslave 50letnice državne kmetijske šole na Grmu je izšla navedena brošura, ki je prav informativna in zanimiva za vsakega inteligenta. V početku je opisan zgodovinski razvoj šole, v naslednjih poglavjih pa daje pojasnila v sledečih točkah: Namen in uredba šole; teoretični pouk v letni šoli; zbirski šoli; gospodje praktikanti in vajenci;

kmet. tečaji; poučni izleti; šolsko leto in sprejemni pogoji. Gotovo bo knjižica zanimala tudi učiteljstvo.

—t Sadna razstava v Novem mestu. Podružnica Novo mesto sadjarskega in vrtnarskega društva za Slovenijo priredi v prostorih državne kmetijske šole na Grmu dne 29. in 30. t. m. ter 1. oktobra razstavo sadja. Vabijo se 1. vsi sadjarji, da pošljejo do 25. t. m. vzorce sadja z navedbo množine, ki jo imajo na prodaj in 2. vsi sadni trgovci in drugi interesi, da si razstavo ogledajo in se prepričajo, kje in kako sadje se na Dolenjskem goji in kje se zamore kupiti. Razstava se otvori v soboto, dne 29. t. m. ob 10. uri dopoldne. Razstava je združena s predavanji za praktične sadjarje, in sicer predavajo: V nedeljo, dne 30. t. m. ob 10. uri dopoldne strokovni suplent A. Lap: Katere vrste sadja nam je na Dolenjskem gojiti. Ob 2. popoldne: Okrajni ekonom Franjo Kačol: Kako izboljšamo naše sadjarstvo. V ponedeljek, dne 1. oktobra ob 11. uri dopoldne: Ravnatelj Skalicky: Kako naj organiziramo sadno kupčijo. Vsi interesi se vabijo k obilni udeležbi.

Splošne vesti.

— Odlikovanje zaslužnega moža. Za svoje obilne zasluge kot šolnik in mladinski pisatelj je bil odlikovan z redom sv. Save g. Ljudevit Černež, okrajni šolski nadzornik v Celju. Izročitev reda se je izvršila povodom zborovanja celjskega učiteljskega društva dne 20. t. m. V krasno okrašeni dvorani mestne osnovne šole se je zbralo učiteljstvo celjskega okraja polnoštevilno. Prihiti pa so tudi tovariši od sosednjih učiteljskih društev, da prisostvujejo odlikovanju priljubljene nadzornika. Društveni predsednik nadučitelj Sivka je v kratkih besedah poudaril pomen dneva, ko prejme odlikovanje z najvišjega mesta mož, izkušen šolnik, priznan mladinski pisatelj in najboljši tovariš. Nato omenja vladni svetnik dr. Žužek vrline g. nadzornika in mu izroči odlikovanje, za katero se je odlikovani ginjeno zahvalil. S himno »Bože pravde« se je zaključila ta skromna, a prirsna slavnost, ki je pokazala, kako prirsne vezi vladajo med nadzornikom in učiteljstvom, kateremu je odlikovanec predvsem tovariš in prijatelj.

— Tovarišem in tovarišicam, ki so se me spomnili ob moji 60letnici, izrekam zahvalo. Zob časa gloda neprestano ob vsem — tu izdatneje, tam mileje — glad in ljubezen pa kretata svet. Danes ima premoč glad, rekte egoizem. Zato je danes »Dolgost življenja še prekratka«, »Kratkost življenja drugim že predolga«. Mučno nesoglasje oblažilo bo srce, glava sama mrzla ne. »Sapientia Jodorum« pravi: »Princeps virtutum misericordia censetur«. Bože, čuvaj našo domovino! S pozdravi vdani Avg. Požegar.

† Prof. Maks Pleteršnik. Slovenski narod je izgubil s Pleteršnikom velezaslužnega znanstvenika, jezikoslovca in pisatelja. Prof. Maks Pleteršnik je bil rojen dne 3. decembra 1840 v Pišecah na Štajerskem. Služboval je v Mariboru, Celju, Gorici, Trstu in v Ljubljani, kjer je stopil leta 1900. v pokoj. Največje zasluge za slovenski jezik in pravopis si je pridobil z izvršitvijo Wolfovega slovensko-nemškega slovarja. Pleteršnikov slovar je eden najpopolnejših, znanstveno najzanesljivejših slovenskih slovarjev, neizogibno potreben leposlovcem, znanstvenikom in vsem praktičnim poklicem, neizčrpna zakladnica ter najkrajša slika bogastva in lepote slovenskega jezika — tako so opravičeno pisali o tem delu te dni slovenski listi. Poleg Slovarja ima pa tudi druge velike književne zasluge za slovanski narod. Pokopali so ga v soboto, 15. t. m. v Pišecah. Slava njegovega spomina! (Ta sestavek je iz zadnje številke po pomoti izostal).

— Zahvala. Društvo v pokojenega učiteljstva je točno izplačalo vsoto 250 Din kot prispevek k pogrebni stroškom po pokojni materi Fr. Lundrovi, nadučiteljevi vdovi. Imenovanemu društvu se toplo zahvaljujem Fr. Lundrova, učiteljica.

— Ljutomer. Ob koncu šolskega leta se je vršila na naši šoli pomembna slovesnost — slovo upok. tovariša g. I. Robiča, šolskega ravnatelja in gđc. J. Wessnerjeve, ki sta službovala na naši šoli nad 30 let. V bajno okrašeni telovadnici se je zbrala mladina in zastopniki okrajnega šolskega sveta z g. glavarjem Hubadom in šolskim nadzornikom g. Koropcem, dalje zastopniki vseh vselanih občin, učiteljstvo, krajni šolski svet in mnogo občinstva. Govorili so v slovo g. glavar, g. nadzornik, učiteljstvo, župan g.

Babnik, katehet g. Lovrec i. dr. Najbolj ganljivo je bilo slovo učencev (učenek). Krašni šopki so pričali o vdanosti, spoštovanju in hvaležnosti do odhajajočih iz šole. — Drugi dan se je vršila slavnostna v čast šolske slovesnosti za občinstvo. Na sporedu so bile lepe točke, kakor: Premrlava »Pesem mladini«, s klavirjem, dr. Lampe: »Pri zibelci«, E. Adamič: »Da imel bi perutničke«, zatem pa se je proizvajala spevoigra tov. A. Kosija: »Ven na plan v prirodo krasno«, ki ima ljubke in melodijozne speve, večino v narodnem duhu zložene. Pesmi se bodo hitro udomačile. Bila je to lepa slavnost. Odhajajočima tovarišu šolskemu ravnatelju g. Robiču in tovarišici gđc. J. Wessnerjevi še mnogo let v pokoji! Živio!

— Muzikalije kakor: moški in mešani zbori (tiskani in rokopisni), zbirke narodnih pesmi, samospevi, skladbe za violino, klavir in orgle, se prodajo. Posebno pripraven nakup za zborovodje. — Ceno in naslov pove upravništvo. Znamka za odgovor.

— Knjige metodične, znanstvene in leposlovne, važne za mlajše tovariše, ki študirajo za kak izpit, se prodajo. Ceno in naslov pove upravništvo. Znamka za odgovor.

— pl Tečaji za strojeписje in stenografijo. Na zasebnem učilišču Legat v Mariboru se začnejo novi tečaji za strojeписje, slovensko in nemško stenografijo dne 1. oktobra in trajajo štiri mesece. Legatovo učilišče je največja strokovna šola za stenotipijo Jugoslavije in je vsled dobrih učnih uspehov na zelo dobrem glasu. Pripadniki učiteljskega stanu uživajo 50% popusta šolnine. Upisovanja in pojasnila v trgovini s pisalnimi stroji Legat, Maribor, Slovenska ulica 7.

— Službo želi menjati starejša tovarišica na štirirazrednici v lepem trgu blizu avto-postaje in mesta s tako, blizu železniške postaje, predvsem pa s stanovanjem 2 sob in kuhinje v šoli ali blizu nje. Šolske razmere prav ugodne.

Naša kulturna organizacija.

Ferijalni Savez učiteljstva.

— f Naše prvo potovanje potom F. S. Kmalu po ustanovitvi učit. podr. F. S. v Mariboru smo se začeli baviti z načrtom za počitniško potovanje. Vsakdo je predlagal drugo pot in drug način potovanja, ali končno smo se vendarle zedinili, da pojdemo k Plitvičkim jezerom in nato do morja, cilja naših hrepenenj. In pri tem je tudi ostalo.

Dne 19. julija se nas je sestala šestorica ferijalcev v beli Ljubljani, kjer smo po vseh ferijalnih pravicah zahtevali četrtninske vozne listke. Ali tu smo naleteli napačno. Pri blagajni je bila neka »jako ljubezniva« gospodična, ki je sicer nisem videla, pač pa zato tem bolj slišala. Vpila je nad nami, češ, da ona ničesar ne ve o naših olajšavah, ter kričala celo nad uradnikom, ki ji je skušal stvar raztolmčiti. Čas je potekal, izprevodnik je že klical postaje, vlak je zažvižgal; šele zadnji hip smo po zaslugi našega energičnega tovariša reditelja dobili vendarle vozne listke ter se odpeljali s tolažbo, da nas manj prijazno ne morejo sprejeti niti v Albaniji in je tudi res od Ljubljane naprej šlo vse gladko in brez ovir.

Bele Krajne si žalibog nismo mogli ogledati, ker smo se vozili ponoči. Svitale se je že, ko smo se bližali Karlovcu. Na postajah so vstopale čedne ženske v lepih narodnih nošah iz domačega platna in z gosto nabranimi krili. Vse so bile namenjene v Karlovac, kjer je bil ta dan velik sejem, ki smo si ga ogledali tudi mi. Tu smo videli mnogo pisanega življenja. Smatrali so nas za konjske mešetarje ter nas zaradi tega primerno respektirali. Ali kljub temu se mi mesto ni bogzna kako omililo; nekdo izmed nas je namreč pozabil na sejmu pri vodnjaku, kjer smo se v prisotnosti mnogih krav umivali, svojo uro, kar ne zapusti baš najlepših spominov na kraj.

Iz Karlovca smo se odpeljali preko Ogulina v Rudopolje, odkoder smo se napotili peš k Plitvičkim jezerom. Pot naš je vodila po prijazni in rodovitni dolini mimo Babjega potoka, kjer smo se seznanili z ondodnim prebivalstvom z Ličani. Ličani so krepke postave, zmerni in zadovoljni, se odlikujejo po lepi in polnodoneči govorici ter razpolagajo z bogatim besednim zakladom. Ženske so jako marljive, vedno predejo in pletejo, niti ene nismem videla brez dela. Slovencem so Ličani naklonjeni, Hrvatov ne volijo, ker so separatisti.

(D dalje prth.)